GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare.

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 110. Vinerĭ, 16 (28) Maiŭ. 1886.

Brașovŭ 15 Maiŭ 1886.

Cetimŭ în fóia guvernamentală din Clușiu „Kolozsvári Közlöny“ de Duminecă, 23 Maiu n. următórea fórte caracteristică notiță:

„*Agitate, până la tronŭ.* Câteva femei române au hotărîtŭ sĕ înființeze în Sătmarŭ o „Reuninne de femei române.“ Statutele acestei reuniunĭ însĕ n'au fostŭ aprobate, pentru că conformŭ raportului viceșpanului esistă destule reuniunĭ de femei în comitatŭ și cu deosebire reuniunea de industriă a femeilorŭ din acestŭ comitatŭ primesce cu brațele deschise orĭ-ce membre, așa că nu e nicĭ o lipsă de-o separațiune ca cea proiectată. „Gazeta Transilvaniei“ comunicândŭ acum rescriptulŭ ministerialŭ, provócă pe memoratele dame, a cărora conducĕtóre este Ana Bilțiu născ. *Erdös*, ca sĕ mérgă sĕ se plângă la Majestate. „Gazeta“ scie bine, că alŭ nostru domnitorŭ-rege constituționalŭ nu va lucra în contra mersului legei, i-ar plácé însĕ sĕ pótă folosi și pe femei pentru demonstrațiunĭ nebasate.“

Minunațĭ ómenĭ mai suntŭ cei dela „Kolozsvári Közlöny“. Pĕcatŭ că pe șoviniștiĭ maghiarĭ îi absorbŭ așa de multŭ „demonstrațiunile“ de totŭ felulŭ, încâtŭ n'au răgazŭ de-a apreția cum se cuvine deșteptăciunea celorŭ dela acéstă fóiă, căcĭ de sigurŭ nu i-arŭ mai lăsa sĕ-șĭ pérdă timpulŭ cu notițe neînsemnate ca cea de susŭ, ci i-arŭ învita sĕ ocupe catedra de teoria și de dreptulŭ constituționalŭ la universitatea din Clușiu.

Mărturisimŭ că mintea nóstră nicĭ că póte cuprinde o ințelepciune așa de adêncă, ca aceea ce-o desvóltă cei dela „Koloszvári Közlöny“ în materiă de constituționalismŭ, și, décă amŭ puté-o cuprinde, amŭ trebuí sĕ credemŭ că amŭ trăitŭ până acum într'o primejdiósă rĕtăcire.

Noi, cu mintea nóstră de ómenĭ, carĭ n'amŭ mâncatŭ ințelepciunea cu lingura, eramŭ până acum de părere, că într'unŭ statŭ constituționalŭ este lege ceea ce stabilescŭ corpurile legiuitóre și sancționéză Suveranulŭ, ér miniștrii suntŭ responsabilĭ pentru respectarea și păzirea legei astfelŭ aduse. Cei dela „Kolozsvári Közlöny“ ne lumineză însĕ, că în Ungaria este lege numai ceea ce ordonă miniștrii. Ordonanțele și decisiunile d-lui Tisza le numescŭ ei „mersulŭ legei“ și pretindŭ, că domnitorulŭ-rege constitulionalŭ nu va întreprinde nimicŭ în contra acestui mersŭ.

Are dreptate „Kolozsvári Közlöny,“ décă crede că atâta amŭ învĕțatŭ și noi, că domniterulŭ constituționalŭ nu póte lucra în contra legilorŭ. De unde îșĭ ia însĕ ministrulŭ dreptulŭ de a lucra în potriva legilorŭ și a constituțiunii? Din rĕspunderea ce-o are fată cu parlamentulŭ?

Din vorbele lui „Kol. Közl.“ s'ar păré în adevĕrŭ, că d-lŭ Tisza ar lua asupră-șĭ o gravă rĕspundere față cu corpurile legiuitóre maghiare, décă ar da voiă sĕ se înființeze în comitatulŭ Sătmarului, unde suntŭ totŭ numai reuniunĭ maghiare, și o reuniune de binefacere a femeilorŭ române.

Așa trebue sĕ fiă, căcĭ ministrulŭ în rescriptulŭ sĕu nu ḍice, că legea opresce formarea unei asemenea reuniunĭ, ci ḍice numai că suntŭ destule reuniunĭ maghiare și decĭ nu mai trebue și una română.

Décă așa este, atuncĭ nu'nțelegemŭ de ce ne mai vine „Kol. Közl.“ cu constituționalismulŭ și de ce voesce sĕ bage, în contra principiilorŭ constituționale, și pe domnitorulŭ-rege în complotulŭ ce l'a urzitŭ șovinismulŭ cu scopŭ, ca sĕ oprésca esercitarea egală a drepturilorŭ cetățenilorŭ de naționalitate română din acestŭ statŭ?

Noi, carĭ în încăpățînarea nóstră nu putemŭ înțelege nicĭdecum „mersulŭ legii“ după cum îlŭ înțelegŭ cei dela „Kol. Közl.“, scimŭ una și bună, că adeca domnitorulŭ nostru constituționalŭ trebue sĕ stea deasupra partidelorŭ și nu póte ține contŭ de poftele Ungurilorŭ din Sătmarŭ, carĭ voescŭ sĕ înăbușéscă desvoltarea culturală a Românilorŭ de acolo.

Mai presusŭ de tóte însĕ, domnitorulŭ nostru nu póte permite, ca miniștrii sĕi, călcândŭ legile sancționate și constituțiunea țĕrii, sĕ creeze o stare de adêncă nemulțămire în țéră și sĕ pericliteze astfelŭ pacea internă a statului.

De aceea îndemnămŭ din nou pe femeile române din Sătmarŭ sĕ mérgă la treptele tronului și sĕ caute acolo scutŭ și apĕrare în contra încălcării drepturilorŭ lorŭ cetățenescĭ.

Starea financiară a Ungariei.

(Desbaterile asupra creditelorŭ suplimentare.)

In Nr. 105 din 10 (22) Maiu c. alŭ foiei nóstre, o corespondență din Pesta ne-a arĕtatŭ în trăsuri generale starea financiară a statului ungarŭ și cetitorii nostri s'au putută convinge, că acéstă stare e fórte critică și că, décă deficitele vorŭ cresce și de aci înainte ca până acum, statulŭ e amenințatŭ de unŭ strașnicŭ falimentŭ.

Lăsămŭ de astădată sĕ vorbéscă chiar Ungurii despre politica financiară a guvernului lorŭ, dândŭ unŭ resumatŭ despre desbaterile din dietă, începute la 14 Maiu n. c. asupra proiectelorŭ, prin care guvernulŭ a cerutŭ sĕ-i voteze dieta banĭ, ca sĕ-șĭ acopere deficitele anilorŭ trecuțĭ.

Desbaterea au deschis'o raportorii Ladislau *Lukacs* și Alexandru *Hegedüs*, carĭ n'avură încătrău și trebuiră sĕ recunóscă, că se comitŭ neregularitățĭ în administrarea financelorŭ, că e defectuosŭ controlulŭ și ținerea în evidență din partea autoritățilorŭ supreme însărcinate cu acestea; dér se încércă sĕ dovedéscă că deficitele nu numai suntŭ folositóre, ci și necesare. Straniu folosŭ!

Opoziționalulŭ Ignatz *Helfy* descrise cu cele mai negre colorĭ situațiunea financiară și propuse: deórece deficitulŭ trece peste 27·6 milióne, că guvernulŭ de anĭ calcă cele mai fundamentale drepturĭ ale legislațiunei, dreptulŭ bugetarŭ, prin cheltuelile în plus fără nicĭ o sistemă, sporindu-le mereu, așa că situațiunea financiară a luatŭ unŭ caracterŭ amenințătorŭ, care sĕ-șĭ esprime desaprobarea sa asupra procederei guvernului și sĕ nu-i voteze sumele cerute pentru acoperirea deficitelorŭ; mai departe camera sĕ numéscă o comisiune parlamentară care sĕ facă cercetare și sĕ lămuréscă situațiunea financiară a țĕrii. In cursulŭ discursului sĕu întrebă: cum de guvernulŭ față cu asemenea fapte mai are cutezanța a sta în fruntea afacerilorŭ?

Ministrulŭ de finance *Szapary* arĕtă, că estinderea rețelei căilorŭ ferate a pricinuitŭ cele mai marĭ cheltuelĭ dér speră, că nu se va mai întêmpla acésta. Intréga împovărare anuală ce va mai fi necesară în acestŭ anŭ și în 1887 va fi de 3 și jumĕtate milióne. Acestea nu se vorŭ acoperi prin sporirea dărilorŭ, ci prin scăderea investițiunilorŭ și prin mai marea esploatare a afacerilorŭ statului și a monopolurilorŭ. In viitorŭ prin urmare se va urma principiulŭ restrîngerii cheltuelilorŭ, ér nu alŭ sporirii veniturilorŭ.

Ferdinandŭ Horanszky, opoziționalŭ moderatŭ, condamnă politica financiară a guvernului, care constă numai în sporirea dărilorŭ și în facerea de datorii, carĭ au adusŭ o stare chaotică, o catastrofă. Guvernulŭ se află în nevoiă financiară și e caracteristicŭ, că aruncă responsabilitatea pentru acéstă stare în spinarea căilorŭ ferate. Guvernulŭ vrea sĕ mascheze situațiunea. Căile ferate n'au înghițitŭ creditele votate, și cu tóte astea guvernulŭ le-a cheltuitŭ pentru alte scopurĭ. Guvernului îi trebue banĭ, dér oratorulŭ nu'i póte vota nicĭ unŭ banŭ cu bună consciință. Când am imputatŭ guvernului că rĕu mergŭ lucrurile cu căile ferate, ministrulŭ și secretarulŭ de statŭ au respinsŭ imputările cu indignațiune dér étă că faptele ne dau dreptate. Guvernulŭ a sciutŭ de tóte. Nu căile ferate suntŭ causa relelorŭ financiare, ci politica financiară fără capŭ a guvernului, care caută sĕ ametéscă țéra. Datoriile au crescutŭ colosalŭ și nu pricepemŭ cum mai stă în oficiu guvernulŭ, care de 10 anĭ de ḍile sporesce mereu dările. Unui asemenea guvernŭ ușuratecŭ nu i se potŭ încredința banĭ. Oratorulŭ propune sĕ se respingă preiectele și sĕ se alégă o comisiune parlamentară, care sĕ facă investigațiune.

Blasiu Orban vorbì contra proiectelorŭ guvernului.

Ministrulŭ de comunicațiă Kemeny se mărginì a lămurí cheltuelile în plus ale resortului sĕu, aruncândŭ tótă vina pe direcțiunea căilorŭ ferate sub Tolnay, căruia îi impută disordine, negligență, nepunctualitate și ușurință în administrarea banilorŭ.

Ludovicŭ Bottlik vorbí aspru contra ministrului Kemeny. Nu e îngrozitorŭ, ḍise elŭ, când unŭ ministru se apĕră în comisiunea financiară cu aceea, că n'a avutŭ cunoscință despre abusurĭ, cum le numesce elŭ cheltuelile în plus de milióne? Acéstă mărturisire aruncă o tristă lumină asupra organelorŭ speciale ale guvernului, căcĭ e faptŭ cunoscutŭ, că direcțiunea căilorŭ ferate a ostŭ totdéuna așa organisată, încâtŭ în ea totdéuna a avutŭ locŭ câte unŭ organŭ alŭ ministerului de finance și de comunicațiune, și prin urmare ministerele putéu sĕ aibă cunoscință despre afacerile curente. La căile ferate se potŭ ușorŭ cruța milióne. Acusațiunea de grea negligență cade numai asupra guvernului. Chiar vorbele raportorilorŭ, că așa ceva nu se va mai întêmpla în viitorŭ, conținŭ o aspră condamnare a procederei ministeriale.

(Va urma.)

Rĕspunsulŭ la interpelarea lui Zay.

Ministrulŭ de comerciu Szechenyi a rĕspunsŭ la interpelarea deputatului Zay, privitóre la ruperea negociărilorŭ cu România, următórele:

Spre a rĕspunde la întâia întrebare voiu expune pe scurt mersulŭ negociărilorŭ și voiu arĕta ce punctŭ de vedere a adoptatŭ guvernulŭ, ce am voitŭ sĕ dobêndimŭ și în fine care a fostŭ causa rupturei. Când venì vremea d'a se negocia asupra noului tractatŭ, guvernulŭ se hotărì d'a arĕta cea mai mare bună-voință, care ar fi în acordŭ cu interesele nóstre, spre a ajunge la încheiarea unei convențiunĭ și a nu se arunca asupra guvernului ungarŭ vina, decă negociările nu vorŭ da nicĭ unŭ resultatŭ. Acesta era punctulŭ de vedere alŭ guvernului în privința negociărilorŭ. Dér în privința tractatului elŭ a fostŭ celŭ următorŭ: ca, mai'nainte de tóte, sĕ se garanteze în noulŭ tractatŭ că nu se vorŭ mai întêmpla tóte acele abusurĭ, șicane și pedicĭ nemotivate, contra cărora nu se luaseră póte destule garanții în vechia convențiune; acésta voiamŭ eu neapĕratŭ sĕ dobêndescŭ. Spre a dobêndi acésta, eram din parte-mĭ dispusŭ, în privința importului de vite, pe care România pune o mare greutate, sĕ acordŭ înlesnirĭ întru aceea, ca sĕ se arate într'o lege positivă séu într'unŭ aranjamentŭ positivŭ când este permisŭ importulŭ de vite în Austro-Ungaria și cândŭ nu. Adică declaraiu că sunt gata a încheia o *convenție veterinară*, ca o favóre pentru casulŭ când România va puté dovedí: că în România epizootia nu se desvóltă de la sine, că România are aceleașĭ legĭ veterinare ca și noi, că ea aplică aceste legĭ totŭ atâtŭ de energicŭ și de punctualŭ ca noi. Cu aceste trei condițiunĭ declaraiu că sunt gata a încheia o convențiune veterinară cu România, asemenea cu aceea ce esistă cu Serbia. Prin acésta am arĕtatŭ cea mai mare concesiune, și pe care o parte a Camerei o va găsi negreșitŭ prea mare.

Ca rĕspunsŭ la acésta, România voì sĕ ne refuse clausa națiunei celei mai favorisate, séu sĕ întinḍă favorurile ei celŭ puținŭ asupra unorŭ articolĭ, carĭ erau tocmai cei mai puținŭ însemnațĭ. Afară de acestea ea pretinse sĕ i se acorde scutirea vamală pentru vite și cereale. După cum vedețĭ, aceste condițiunĭ nu puteau fi admise ca basele unui tractatŭ. Și fiind-că am datŭ delegațilorŭ noștri instrucțiunĭ că nu putemŭ primi aceste condițiunĭ, guvernulŭ românŭ declară, că ar fi pĕcatŭ d'a urma negociările, și din astă causă ele au fostŭ naturalmente întrerupte. Ce privesce presentarea actelorŭ în acéstă privință, credŭ că, după ce am espusŭ francŭ mersulŭ negociărilorŭ, este de prisosŭ presentarea lorŭ.

La întrebarea a treia nu potŭ rĕspunde decâtŭ că noi, cu tótă bună-voința ce amŭ arĕtatŭ, nu putemŭ priví altfelŭ negociările decâtŭ ca întrerupte. Eu credŭ însĕ, din punctulŭ de vedere alŭ demnităței monarchiei... (Strigăte dela extrema stângă: „A Ungariei, ér nu a monarchiei.“)... Dați-mĭ voie: eu sunt ministru ungarŭ, ca ministru ungarŭ și ca cetățénŭ ungarŭ eu recunoscŭ monarchia. Ḍicŭ, că nu este cu putință a lua eu inițiativa

pentru continuarea negociărilorŭ. Cândŭ nisce asemenea demersurĭ ar fi întreprinse de România, le-aşĭ primí cu bucuriă, căcĭ considerŭ o stare de lucrurĭ întemeiată pe tractate orĭ-cum mai preferabile decâtŭ unŭ rĕsboiu vamalŭ, —

La a patra întrebare rĕspundŭ, că nu potŭ s'o considerŭ starea fără tractatŭ altfelŭ decâtŭ ca unŭ rĕsboiu vamalŭ. Unŭ rĕsboiu vamalŭ, după a mea părere, nu póte fi de folosŭ nicĭ pentrn o parte, nicĭ pentru cealaltă. Eu vĕdŭ în faptulŭ, că în aceştĭ din urmă timpĭ România a stabilitŭ unŭ astfelŭ de tarifŭ generalŭ vamalŭ, care lovesce fórte aspru provenințele austriace şi ungare, semne premergĕtóre despre unŭ *fórte cruntŭ rĕsboiu vamalŭ.*

Spre a rĕspunde acum şi la a cincea întrebare, declarŭ, că ne vomŭ sforța, în acestŭ rĕsboiu vamalŭ, sĕ dămŭ ajutóre seriόse acelorŭ ramurĭ de industriă, pe care le va vătăma, şi sĕ luămŭ chiar inițiativa d'a paralisa acéstă vătămare.

In orĭce casŭ credŭ, că, chiar atuncĭ cânn rĕsboiulŭ vamalŭ ar începe cu tótă furia, vomŭ resimți şi noi jicnirile lui, dér *vomŭ avé şi folóse,* ér România de sigurŭ va suferi cele mai marĭ pagube din causa rĕsboiului vamalŭ, şi de aceea credŭ, că ea va face cele dânteiu demersurĭ spre a se reîncepe negociările pentru încheierea unui tractatŭ comercialŭ

Cartea verde a României.

Protocólele conferințelorŭ pentru încheiarea tractatului de comerciu între Austro-Ungaria şi România.

Şedința 4-a, *22 Aprilie 1886.* Delegații românĭ după ce au luatŭ instrucțiunile guvernului nostru reînoiescŭ declarațiunea făcută de dênşii în şedința precedentă, privitorŭ la *clausa națiunii celei mai favorisate* şi prin care propunŭ ca în locŭ d'a se esclude în modŭ absolutŭ aceea clausă, sĕ se hotărască, ca „orĭ ce favóre acordată în cursulŭ convențiunei unei a treia puterĭ sĕ se reflecte şi asupra părțilorŭ acum contractante, în schimbŭ de avantaje equivalente.«

Delegații austro-ungarĭ ar vré sĕ scie *décă guvernulŭ regalŭ e hotărîtŭ a refusa Austro-Ungariei clausa națiunei celei mai favorisate chiar atuncĭ când tóte favorurile ce ea reclamă ar fi acordate.*

Delegații românĭ rĕspundŭ, că vorŭ supune cestiunea guvernului lorŭ.

Delegații austriacĭ susținŭ principiulŭ *garelorŭ comune,* cum există la Predealŭ şi Ițcanĭ.

Delegații românĭ sĕ opunŭ acestui principiu, după experiența făcută, şi după incidentele regretabile întêmplate la Ițcanĭ. Gara comună dela Predealŭ există în virtutea unei simple înțelegerĭ între administrațiunile drumurilorŭ de fierŭ, căcĭ convențiune iscălită, privitóre la acéstă cestiune, n'a fostŭ votată de camere.

Delegații austriacĭ cerŭ, prin proiectulŭ lorŭ de tractatŭ, ca guvernulŭ românŭ sĕ revóce, înainte de punerea în vigóre a presentului tractatŭ, legea română pusă în vigóre la 1 Aprilie 1885, lege care reguléză impositulŭ asupra alcoolurilorŭ.

Delegații românĭ respingŭ acéstă pretenție. Ei nu pricepŭ cum sĕ póte a sĕ pretinde ca tractatulŭ sĕ aibă unŭ efectŭ retroactivŭ. Cestiunea primelorŭ atinge unŭ dreptŭ de administrație interióră, la care statulŭ românŭ nu póte sĕ renunțe.

Delegații austriacĭ propunŭ atuncĭ, ca primele române sĕ nu fiă mai marĭ ca primele austro ungare, a cărorŭ quantum va fi fórte curêndŭ fixatŭ prin o lege a Monarchiei.

Cestiunea rĕmâne reservată.

Şedința viitóre e anunțată pe a doua ḑi.

SCIRILE ḐILEI.

Comandantulŭ regimentului nostru de infanteriă Nr. 2 d. colonelŭ Franciscŭ *Benda* şĭ-a serbatŭ erĭ *iubileulŭ de patrudecĭ de anĭ* de când servesce în armată Erĭ la ameḑĭ oficerii regimentului în frunte cu d. generalŭ de brigadă Paulŭ *Bernat* l'au felicitatŭ în corpore, ér' după masă a fostŭ în onórea iubilarului dare la semnŭ cu premii, la care au luatŭ parte toțĭ oficerii garnisónei. Frumósa serbare s'a încheiatŭ séra cu o serenadă a musicei militare. Esprimămŭ cu acésta ocasiune multŭ meritatului d. colonelŭ felicitările nóstre cele mai călduróse!

—x—

Ministrulŭ de interne a adresatŭ, în afacerea însemnării *casurilorŭ de mórte, o ordinațiune* către comisiunile administrative, care conține următórele disposițiunĭ: 1) In casurĭ urgente însemnările au sĕ se facă imediatŭ, ér în acelea, în care se cere timpŭ de trei ḑile, în acestŭ timpŭ, şi astfelŭ sĕ se înainteze ne'ntârḑiatŭ respectivelorŭ judecătorii cercuale. 2) Décă nu esistă nicĭ unŭ testamentŭ, însemnările sĕ se trimetă neîntârḑiatŭ oficiului orfanalŭ, ér décă esistă testamentŭ, atuncĭ sĕ se îmâneze oficiului orfanalŭ în copiă autentică împreună cu însemnarea casului de mórte. Mai departe comisiunile administrative suntŭ provocate a observa stricta esecutare a ordinațiunilorŭ din partea organelorŭ însărcinate cu acésta.

—x—

„Revista politică“ se numesce unŭ ḑiarŭ bimensualŭ ce apare în Suceava sub editura şi responsabilitatea d-lui Dr. *Mateiu Lupu* şi administrațiunea d-lui *S. Fl. Marianŭ.* Noulŭ ḑiarŭ îşĭ propune sĕ apere posiția Românilorŭ din Bucovina în viéța publică şi sĕ țină viu simțĕmentulŭ lorŭ de solidaritate; sĕ apere drepturile poporațiunei românescĭ din țéră şi sĕ combată orĭce mĕsură ce ar jigni interesele poporului românŭ. Ii urămŭ noului ḑiarŭ viéță lungă şi succesŭ.

—x—

Procurorulŭ supremŭ a anunțatŭ tribunalului de pressă din *Pesta* broşura intitulată »Cartea Cărțilorŭ« de Carolŭ Szini, tipărită în tipografia F. Buschmann, din causă că vatămă religiunea. Broşura are de scopŭ a deschide lumei ochii, înlăturândŭ credința în iadŭ şi formândŭ unŭ raiu pe pămêntŭ printr'o religiune şi o societate mai bună. Autorulŭ mai ḑice, că religiunile au adusŭ miseria în lume şi au întunecatŭ adevĕrulŭ. Tote acestea, ḑice procurorulŭ, suntŭ ațîțărĭ în contra confesiunilorŭ legale.

—x—

Foile ungurescĭ din *Cluşiu* ne spunŭ, că unŭ Sacsonŭ din Dresda cu numele Müller, despre care se ḑice că ar fi celŭ mai tare omŭ din lume, a datŭ ḑilele acestea o representațiune în favorulŭ »Kulturegyletului“. „Patrioticele foi însĕ spunŭ că orĭ câtŭ de „sublimŭ“ a fostŭ scopulŭ acestei representațiunĭ, resultatulŭ ei materialŭ a fostŭ aprópa nimicŭ. In urmă, pentru ca „Kulturegyletulŭ» sĕ nu rĕmână de ruşine, Müller luà puşculița şi începù a cerşi de pe la publicŭ.

—x—

Maialulŭ scolarilorŭ românĭ dela scóla confesională gr. or. din A l b a - I u l i a se va serba în 22 Maiu (3 Iuniu) 1886 în berculŭ „Prater.« Inceputulŭ la 3 óre d. m. Prețulŭ întrării de persónă 50 cr., de familiă 1 fl. v. a. Venitulŭ curatŭ este menitŭ pentru fondulŭ scolarŭ. Supra-solvirile se vorŭ chita pe cale ḑiaristică.

—x—

Redactorulŭ ḑiarului „Ebredjünk« din *Nyiregyhaza* i s'a intentatŭ procesŭ de presă în Pesta din partea a optŭ persóne: advocatulŭ Zboray Bela, concepistulŭ ministerialŭ Dr. Bela Romy, funcționarulŭ de poliția P. Szabo, croitorulŭ Rud. Alleram, liferantulŭ de bere Anton Ballogh, papucarulŭ Iosifŭ Bokro, mehaniculŭ Ignaz Baumgartner şi comerciantulŭ P. Siller.

Demonstrațiunĭ în Pesta.

Şi Lunĭ au demonstratŭ studenții din Pesta. Spre séră se adunară înaintea universității vre-o 200 de studențĭ. Rectorulŭ Lechnerŭ îi povățuia, sĕ nu turbure linştea, fiindcă arŭ strica totŭ efectulŭ manifestațiunii de Duminecă. De odată se rĕspândi scirea, că a sositŭ o telegramă din Raabŭ. Unŭ studentŭ o citi: „Studenții academiei de dreptŭ din Raabŭ salută pe studenții universității din Budapesta, pentru manifestațiunea lorŭ patriotică!“ După multe „Eljenurĭ“ studenții pornira către cafeulŭ „Árvai.“ Aicĭ îi sfătuiră doi oratorĭ, sĕ se linştéscă şi sĕ mérgă acasă. Deşi toțĭ strigară „Eljen“ nu i-au ascultatŭ ci urmară parolei: „La fortăréță!“ ce-o dădură alțĭ oratorĭ. Studenții trecură în grupurĭ micĭ peste podulŭ de lanțurĭ la Buda, care era în stare completă de asediare. Polițiştii călăreți opreau pe toțĭ câțĭ nu se legitimau. Cu tóte precauțiunile aceste, totŭ au pututŭ străbate demonstranții şi cu strigătulŭ: „Abzug Ianski“ se adunară împrejurulŭ monumentului lui Hentzi şi întonară cântecùlŭ: „Kossuth Lajos azt izente“. Dér polițiştii călărețĭ împrăştiară curêndŭ pe cântărețĭ, carĭ se retraseră la podŭ. Numĕrulŭ demonstranțilorŭ se urcà acuma la 200, carĭ mergéu strînşĭ ca unŭ ḑidŭ şi strigândŭ şi fluerândŭ. Sub ferestrile casinei oficerilorŭ se oprì mulțimea şi aplaudà viu pe unŭ oratorŭ, care vorbea într'unŭ modŭ odiosŭ contra armatei. După aceea se duseră tumultuanții la teatrulŭ naționalŭ. Dér aicĭ intervenì poliția cu mare energiă şi curățì stradele. Patru fură arestațĭ. Mulțimea se retrase în cafenelele dimprejurŭ. Pentru Marțĭ e convocată o adunare de studențĭ în cafeulŭ Árvai, spre a hotărì despre unŭ conductŭ de torțe pentru deputații Ugron şi Szalay.

Intr'aceea cestiunea s'a adusŭ în discuțiune şi în cameră. Szalay şi Ugron au interpretatŭ pe ministrulŭ Tisza de cele întêmplate, ḑicêndŭ că s'a ofensatŭ națiunea maghiară. Ministrulŭ preşedinte Tisza a rĕspunsŭ, că după chiar afirmarea generalului Ianski, n'a fostŭ demonstrațiune politică; elŭ, ca 'n fiecare anŭ, a dispusŭ sĕ se împodobéscă şi sĕ se ilumineze mormintele acelorŭ oficerĭ de geniu, carĭ suntŭ îngropațĭ acolo, şi anume în rêndulŭ acesta sĕ se facă în ḑiua în care ei au căḑutŭ. Acesta nu s'a comunicatŭ prin ordinŭ de ḑi, ci printr'o ordinațiune. Nicĭ n'au luatŭ parte în mare ținută, şî discursulŭ ce l'a ținutŭ n'a cuprinsŭ nicĭ o alusiune politică; totulŭ a fostŭ unŭ actŭ de pietate, totŭ aşa din locurĭ militare înalte se susține, că totulŭ n'a avutŭ nicĭ unŭ caracterŭ oficialŭ-sĕrbătorescŭ şi că nimenea dintre cei ce au luatŭ parte n'a creḑutŭ, că acésta se va privi ca o demonstrațiune politică· Cu tóte astea, ḑise Tisza, nu potŭ ca sĕ nu desemnezŭ procederea ca necorectă şi fără tactŭ, căcĭ când cineva se află în posițiune oficială, mai alesŭ décă e soldatŭ, trebue sĕ se feréscă d'a face lucrurĭ, care pricinuescŭ nențelegerĭ. Eu potŭ asigura camera, că socotescŭ totdéuna de o datoriă a mea a apĕra simțĕmintele națiunii. Dér potŭ esprima convingerea, că acésta

FOILETONŬ.

Călĕtoria lui Stanley prin Africa centrală.

(Urmare.)

„Sĕ cercetezĭ întrégă țéra,“ adăugà regele, „şi după-ce veĭ fi vĕḑutŭ rîurile, îțĭ voĭ arĕta alte lucrurĭ şi maĭ minunate: isvórele calde dela Mtagata!“

Stanley cutreerà în tóte părțile țéra în adevĕrŭ frumósă, cerçetà rîurile şi lacurile — din acestea din urmă se află în Karagve şepte-spre-ḑece, — se adâncì prin frumósele văĭ şi se urcà pe înălțimĭ. In apropierea lacurilorŭ călĕtoriĭ noştri fură chinuițĭ de unŭ felŭ de muschitos*) aşa de tare, încâtŭ nu putură sĕ închidă ochiĭ de locŭ peste nópte.

Maĭ interesantă a fostŭ escursiunea la baia Mtagata, care se află cu 56 chilometri spre nordŭ dela Kafurro. Rumanika îĭ dĕdù luĭ Stanley ca conducĕtorĭ 30 indigenĭ. Afară de acésta călĕtorulŭ nostru maĭ luà cu sine încă 30 Vangvana.

De-a lungulŭ drumuluĭ se 'ntindeau locurĭ de totŭ roditóre, câtŭ se póte de potrivite pentru economia de vite, şi cutreerate de cireḑĭ numĕróse. Pădurĭ se vedeau numaĭ în cotiturile cele maĭ adâncĭ ale munțilorŭ.

In a doua ḑi a călĕtorieĭ sale Stanley isbutì a puşca unŭ rinocerŭ cafeniŭ-închisŭ, de o mărime estraordinară.

In 15 Martie diminéța călĕtoriĭ noştri ajunseră în pădurea dela Mtagata.

„Loculŭ, în care se află baia,“ scrie Stanley, „este acoperitŭ cu copacĭ, carĭ în urma influințeĭ aburilorŭ, ce esŭ din isvóre, şi a graduluĭ însemnatŭ de căldură a pămêntuluĭ au ajunsŭ la o mărime neobicĭnuită şi sûntŭ îmbrăcațĭ cu frundă câtŭ se póte de désă. Sub umbra copacilorŭ celorŭ marĭ s'a desvoltatŭ unŭ tufişŭ totŭ aşa de desŭ de felŭ de felŭ de plante acățătóre. Lipsa de lumină causată în chipulŭ acesta în cotitura, în care se află baia, este de unŭ efectŭ deosebitŭ. Credŭ, că orĭ cine ar vení aicea nóptea şi ar fi singurŭ arŭ crede, că se află într'unŭ locŭ vrăjitŭ, plinŭ de fantome, şi ar simți pĕrulŭ ridicându-i-se în vêrfulŭ capuluĭ. Pavianĭ de o mărime deosebită şi alte maimuțe cu códe lungĭ strigau şi acățându-se de ramurĭ săltau aci pe unŭ arbore aci pe altulŭ, alungându-se unele pe altele.“

Mulțĭ bolnavĭ din ținuturile de prin prejurŭ întrebuințau isvórele, care se bucură în tóte părțile de bunŭ renume. Isvóre de acestea sûntŭ şese; apa are o temperatură de 43° R. şi curge în basinurĭ de scăldatŭ spațióse, căcĭ ea se întrebuințéză şi la bĕutŭ şi la scăldatŭ.

Stanley bĕù în treĭ ḑile din acéstă apă, vrêndŭ sĕ se convingă însuşĭ de laudele, ce i le făceau indigeniĭ ca uneĭ bĕuturĭ câtŭ se póte de lecuitóre.

„Bĕuĭ fórte multă din acéstă apă,“ povestesce elŭ, „dară efectulŭ ce'lŭ simțiĭ nu fù de locŭ favorabilŭ. Dimpotrivă îmĭ făcù aşa de rĕu, încâtŭ după câteva ḑile mĕ apucară nisce frigurĭ de totŭ violente. Ceea-ce a pricinuitŭ maĭ multŭ acésta, a fostŭ, credŭ eu, aerulŭ celŭ umedŭ şi nesănĕtosŭ, ce estĭ silitŭ sĕ'lŭ înspirĭ la baia, despre care e vorba. Singurulŭ folosŭ, ce l'am avutŭ din escursiunea la baia africană, a fostŭ, că în fiecare diminéță şi în fiecare séră mĕ scăldam, câtŭ îmĭ era voia. Acelora, carĭ sufere de bóle de piele, le este de mare folosŭ baia acésta, de óre-ce curăță trupurile, care de altfelŭ nu sûntŭ de locŭ îngrijite. In decursulŭ celorŭ câteva ḑile câtŭ rĕmaserămŭ aicĭ, vĕḑurămŭ venindŭ şi plecândŭ cete numĕróse de indigenĭ. Eĭ îşĭ petreceau scăldându-se şi odihnindu-se, jucândŭ şi cântândŭ în felulŭ lorŭ primitivŭ, aşa încâtŭ echourile din délurile învecinate nu se maĭ puteau odihní de gura lorŭ.“

La plecare călĕtorulŭ nostru luà cu sine o sticlă de apă din isvórele, din care bĕuse, ca întorcêndu-se

*) Muschitos seu moschitos suntŭ nisce țênțarĭ marĭ de prin locurile călduróse, carĭ pişcă grozavŭ de tare.

e și părerea cercurilorŭ militare, decidĕtóre din locurile cele mai înalte pănă josŭ. Fiind că armata trebue să stea departe de acțiunĭ cu coloritŭ politicŭ, suntŭ convinsŭ că se vorŭ lua mĕsurĭ ca sĕ nu se mai întêmple astfelŭ de lucrurĭ. (Vii și generale aprobărĭ și aplause în întréga cameră).

Ugron susține că a fostŭ ordinŭ oficialŭ și că actulŭ prin urmare a fostŭ oficialŭ. Cu tóte astea ia la cunoscință rĕspunsulŭ ministrului, precum și Szalay și camera. Ugron dice că, când e vorba de demnitatea națiunei, deosebire de partidă nu esistă, ci toțĭ suntŭ una. La eșirea din cameră, Tisza și Ugron au fostŭ salutațĭ de studenții adunațĭ acolo cu vii „eljenurĭ."

Privire istorică asupra trecutului politicŭ-socialŭ și naționalŭ al „Ducatului Bucovina".

(Urmare.)

Décă mai considerămŭ apoi, cumcă și acei puținĭ fii ai bisericei și țĕrii nóstre, carĭ voiau sĕ 'șĭ câștige o cultură mai înaltă universitară, erau silițĭ sĕ o caute acésta în capitala Galiției, în Liova, unde îșĭ făcéu crescerea principală, crescere întru tóte polonă și éră polonă, crescere, care îi făcea a'șĭ uita limba și datinele țĕrii, ba póte și credința părinților lorŭ, — décă vomŭ considera, dicemŭ, acésta și încă multe alte de felulŭ lorŭ, apoi nu ne vomŭ mira, cum de cei mai mulțĭ, ce se crescură și cultivară în modulŭ arătatŭ mai susŭ, îșĭ uitară limba și datinele, se înstrăinară de țéră, de biserică și de poporŭ, ba îșĭ luară în căsĕtoriă soțĭ de confesiune catolică și *prin acésta anticipândŭ și deslipindŭ pentru totdéuna și pe urmașii sĕi de biserica și de poporulŭ nostru!!*

Incă douĕ împrejurărĭ au contribuitŭ fórte multŭ la slavisarea Bucovinei nóstre.

Aceste împrejurărĭ au fostŭ de mare stricăciune pentru biserica și poporulŭ nostru Bucovinenŭ, și urmările lorŭ funeste, décă n'au covêrșitŭ cumva urmările slavisării oficiale sistematice, apoi de bună sémă au fostŭ întocmai așa de marĭ și de dăunăcióse ca și acele (causate prin administrațiunea politică și bisericéscă galițiană).

Una din ele a fostŭ privilegiulŭ acordatŭ Bucovinei de către guvernulŭ austriacŭ îndată după anexarea ei,— privilegiu de a nu da militarĭ pentru armata austriacă, ci de a fi întru tóte scutită de acestŭ tributŭ însemnatŭ. de poporŭ fórte simțitŭ și pe atuncĭ mai cu sémă chiarŭ fórte neplăcutŭ. Și în adevĕrŭ pe basa acestui privilegiu nicĭ nu s'a recrutatŭ din Bucovina pentru armata împĕrătéscă nicĭ unŭ feciorŭ în decursŭ de 50 de anĭ (1775—1825). Manevră politică întrebuințată de către guvernulŭ austriacŭ, spre a nu înstrăina și sumuța încă și mai multŭ agitata și nedumerita populațiune ortodoxă orientală a nouei province anexate, tactică înțeléptă aplicată cu scopŭ spre a'șĭ câștiga încrederea poporului bucovineanŭ și spre a'lŭ reține, ca sĕ nu părăséscă pe'ncetulŭ țera, și sĕ nu trécă la ceialalțĭ frațĭ moldovenĭ, rĕmașĭ neanexațĭ în patria lorŭ străveche. Manevra minunată, déră totodată și isvorŭ de slavisare pentru Bucovina nóstră, căcĭ Galițianii profitau de acestŭ privilegiu acordatŭ Bucovinei, spre a scăpa de recrutare militară în țéra învecinată Galiția, fugiau peste Nistru la Bucovina și se aședau ca servitorĭ pe la velnițele și grajdurile proprietarilorŭ, ca văcarĭ, porcarĭ și jitarĭ (păzitorĭ de câmpŭ) pe la sate, ca strujĭ pe la crâșmele și hanurile jidovescĭ, ca măturătorĭ de strade, ca curățitorĭ de canalurĭ și de leșurĭ, ca hamalĭ, ca tăiătorĭ de lemne prin orașe, séu scoțĕndu-șĭ ochii ca cerșitorĭ cu lervă pe la podurĭ și crucile drumurilorŭ etc. etc., — c'unŭ cuvêntŭ totŭ ca ómenĭ de condițiunea celora, ce-sŭ cunoscuțĭ și numițĭ în Bucovina sub numele de: boicĭ și mazurĭ, întru câtŭ erau ei din sînulŭ poporului galițianŭ mazuroboicescŭ de rêndŭ. Ceilalțĭ dintre ei, ce erau séu se credéu a fi din familii mai bune, din orășenĭ etc. aspirau la posturĭ de fanaragii, de vizitii, de pădurarĭ, de străjerĭ de nópte, de haiducĭ etc., și fiindŭ ei împrăsciațĭ prin felurite comune se înțelege, cumcă toțĭ pănă într'unulŭ décă nu erau polonĭ de nascere, se alipeau pe lângă comuna bisericéscă ortodoxă din locŭ.

A doua împrejurare, care a contribuitŭ multŭ la slavisarea Bucovinei, a fostŭ ocuparea scaunului episcopescŭ Bucovineanŭ după mórtea lui Dositeiu Cherescului prin unŭ Românŭ serbisatŭ și renegatŭ adusŭ din Carlovițŭ și anume prin episcopulŭ Vlachovicĭ, care îșĭ începuse cariera sa în Bucovina ca profesorŭ și organisatorŭ alŭ scólii clericale, atașate pe lângă vechea mânăstire mitropolitană din Sucéva. De atuncĭ se lepădară sistematicŭ în scóle, în mânăstirĭ și dăscălii numele familiare (poreclele) românescĭ și fiii unui părinte numitŭ din botezŭ Dănilă, Andreiu, Simionŭ, Vasile etc. etc. se poreclíră de către autoritățĭ și proistoșĭ cu noulŭ nume de Danil-evicĭ, Andri-evicĭ, Simion-ovicĭ, Vasil ovicĭ, Grigor-ovicĭ, Ioan-ovicĭ, Dumitr-ovicĭ, Stefan-ovicĭ, Paul-ovicĭ etc. etc., séu de le convenea proistoșilorŭ mai multŭ funcțiunea, ce o ocupase părinții elevilorŭ, apoi îi numéu: Diacon-ovicĭ, Pop-ovicĭ, Dascal-ovicĭ etc. etc., adecă se introdusese și se aplica sistematicŭ aceeașĭ metodă de slavisare, după care ajunsese și episcopulŭ numitŭ dela numele strămoșilorŭ sĕi: dela numele séu porecla familiară de »Vlach‘ (Românŭ) la celŭ de Vlach-ovicĭ; éră unde nu lepădară numele familiare spre a le înlocuí în modulŭ arĕtatŭ mai susŭ, acolo nu se jenară a'lŭ anina pe nefastulŭ „vicĭ« de numele familiarŭ românescŭ și a preface astfelŭ și pe: Țurcanŭ, Barbulŭ, Budură, Litvinŭ etc. etc., în: Țurcan-ovicĭ, Barbul-ovicĭ, Budur-ovicĭ, Litvin ovicĭ, etc. etc.

Și pentru ca sĕ nu se nască o monotoniă prémare îlŭ înlocuiră pe „vicĭ« icĭ colea și câte cu unŭ »écŭ«, „iucŭ‘, „ciucŭ‘, séu la casŭ de deosebită aplecare și bună-voință și câte c'unŭ »schi", specificŭ polonŭ, ca ceva mai nobilŭ, mai civilisatŭ și papistășescŭ, și astfelŭ ajunseră numele străvechĭ românescĭ ca: Rêulŭ, Ciuntulŭ, Pihulŭ, Jugulŭ, Cuculŭ, Prodanŭ, Sava, Filipŭ, Cârstea, Litvinŭ, Șerbanŭ etc. etc. a se schimonosi în: Rĕul-écu, Ciuntul-écu, Pihul-écu, Jugul-écŭ, Cucul-écu, Prodan-ciucŭ Cârst-iucŭ, Litvin-iucŭ, Sav-ciucŭ, Șerban-ovschi, Vasil-ovschi, etc. etc. éră Dracinŭ — (de unde Dracinețŭ), Vâlcea séu Volcinŭ (de unde Volcinețŭ) etc. deveniră Dracin-schi, Volcin-schi etc.

(Va urma.)

Noua lege militară în Francia.

Francia s'a pusŭ cu totŭ dinadinsulŭ pe reorganisarea și sporirea armatei sale. Generalulŭ Boulanger, ministrulŭ de rĕsboiu, a presentatŭ consiliului de ministri o nouă lege militară, care cuprinde importante reforme. Pressa europénă dă o deosebită atențiune acestei reorganisărĭ și sporirĭ a armatei francese. Étă punctele esențiale ale acestei legĭ:

Timpulŭ de serviciu se reduce la 3 anĭ, instituțiunea voluntarilorŭ pe unŭ anŭ se desființéză, deórece fiecare, fără deosebire, trebue se servéscă trei anĭ; se prevĕdŭ însĕ înlesnirĭ pentru studenții, carĭ afară de acésta se potŭ concedia după doi anĭ pe timpŭ nehotărîtŭ. Se introduce o instrucțiune preparatóre militară pentru tinerii de 16 pănă la 20 anĭ, carĭ nu póte costa pe statŭ nimicŭ. Pentru a nu trece peste 472,000 ómenĭ în timpŭ de pace prevĕduțĭ în bugetŭ, pe cândŭ 3 anĭ dau împreună cifra de 545,000 de ómenĭ, are ministrulŭ de rĕsboiu dreptulŭ legalŭ, d'a chema pe recruțĭ sub stégurĭ la 30 Noemvre, în locŭ de 1 Noemvre, ér' pe ómenii carĭ au servitŭ sĕ'i libereze imediatŭ după manevrele cele marĭ. Recrutarea sĕ fiă în viitorŭ strictŭ teritorială. Vênătorii se împartŭ în regimente, din batalióneIe care pórtă numĕrulŭ 4 ale regimentelorŭ de liniă se forméză regimente nouĕ, cavaleria se sporesce puternicŭ, artileria de fortăréță se separă de artileria de câmpŭ și se unesce cu geniulŭ. Celŭ ce n'a servitŭ unŭ anŭ la trupă, sĕ nu pótă deveni în viitorŭ oficerŭ. Toțĭ suboficerii, carĭ servescŭ 15 anĭ, au, după modelulŭ prusianŭ, pretenția a fi îngrijițĭ ca civilĭ. Armata colonială se 'recrutéză: 1) din soldațĭ servițĭ, carĭ intră din nou cu premiu; 2) din parisienĭ obligațĭ la serviciu militarŭ, carĭ înaintea tragerei la sorțĭ declară, că voiescŭ se mérgă de bună voiă în armata colonială; 3) din contingentele colonielorŭ, care se chiamă în serviciŭ activŭ pentru unŭ anŭ. In sfêrșitŭ se creăză prin aceeașĭ lege unŭ corpŭ nou de armată, alŭ 20-lea, pentru Algierŭ și Tunisŭ.

Propaganda grécă în Albania.

O telegramă din S c u t a r i d'A l b a n i a comunică, că în Albania suntŭ o mulțime de agențĭ grecĭ, carĭ facŭ propagandă pentru unirea cu Grecia. Autoritățile turcescĭ îi urmărescŭ pasŭ de pasŭ și au și pusŭ mâna pe mulțĭ din ei. Étă ce află „Pol. Korr.":

Autoritățile din Albania, cu deosebire muteșarifulŭ din Durazzo, Hafiz-pașa, continuă cu mare zelŭ și succesŭ cercetările privitóre la agitațiunea secretă pentru *anexiunea Albaniei la Grecia.* Albanesulŭ Gany-bei, care a deșteptatŭ bănuelĭ în contra'i încă în anulŭ trecutŭ prin petrecerea sa în Atena și care fŭ chiămatŭ la Skutarĭ, pentru ca sĕ'șĭ dea sémă, e acuma arestatŭ, după ce s'a constatatŭ, că a fostŭ în timpulŭ din urmă de mai multe orĭ nóptea în casa consulului grecescŭ din Skutarĭ și că a asistatŭ la unŭ banchetŭ, datŭ din partea consulului cu ocasiunea dilei onomastice a regelui grecescŭ. Și personalulŭ beiului, care se compune din 5 servitorĭ, fŭ arestatŭ și totŭ așa s'a datŭ ordinŭ de arestare în contra fratelui sĕu mai bĕtrânŭ, care trăiesce în Tirana. Cercetările au descoperitŭ pănă acum, că propaganda grecéscă e întinsă aprópe peste Albania întrégă; dér succesulŭ fŭ pănă acum fórte micŭ, și anume în Albania de susŭ nu a pututŭ prinde rădĕcinĭ.

DIVERSE.

Princesa Halamatamba.—Regele C e t e w a y o n'arŭ fi credutŭ odată cu capulŭ, că familia sa va ajunge în miseriă. O nepótă a sa, frumósa princesă H a l a m a t a m b a a trebuitŭ chiar sĕ uite orĭ ce mândriă și sĕ devie — comediantă, căcĭ fómea nu respectă nicĭ unŭ stomacŭ, fiă și regalŭ. Ea fugise din patria sa cu unŭ matrozŭ englesŭ, care apoi a părăsit'o fără milă și fără pâne prin céța Londrei. Unŭ directorŭ de teatru, alŭ cărui repertoriu se compune mai numai din »Coliba lui Moșŭ Toma", a pusŭ ochii pe princesa Zulușilorŭ și cu acéstă achiziție a avutŭ unŭ succesŭ mare. Atâtŭ în Londra, câtŭ și în provinciă, unde publiculŭ cetea pe afișurĭ cu litere gróse, că princesa Halamatamba va juca pe ‚Mama Chloe«, lumea alérga în teatru ca la o minune.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureșianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureșianu**

în Europa sĕ cerceteze alcătuirea eĭ. Maĭ târdiu se constată, că apa dela Mtagata este puținŭ alcalică și că însușirile sale alcalice provinŭ din aceea, că într'ênsa se află și carbonatŭ de natriu.

In 18 Martie Stanley pornì înapoĭ spre Kafurro. Pe drumŭ elŭ pușcà unŭ rinocerŭ albŭ și astfelŭ ajunse în 19 „încărcatŭ de carne" în reședința luĭ Rumanika, unde nu maĭ rĕmase multă vreme.

Intr'una din dile elŭ visità magasinulŭ, în care Rumanika 'șĭ ținea armele și alte lucrurĭ. Sĕ ne spună elŭ însușĭ, ce a vĕdutŭ în acestŭ magasinŭ.

„Se aflau vre-o șese-spre-dece figurĭ de rațe lucrate din alamă cu aripile de aramă, dece figurĭ ciudate din acelașĭ metalŭ, care semănau cu nisce tarandĭ și dece vacĭ de aramă fără capŭ. Maĭ departe topóre pentru luptă, de ferŭ, lucrate cu o adevĕrată măiestriă, lăncĭ cu douĕ tăișe și altele la ambele capete ale mânerului cu o mulțime de inele adunate la unŭ locŭ în formă de globŭ. Maĭ vĕduĭ apĕrătóre de musce colosale, ale cărorŭ mânere dovediau dibăcia indigenilorŭ ce le făcuseră; cuțite massive, asemenea cuțitelorŭ măcelarilorŭ noștri, cu tăișe lustruite. Nisce împletiturĭ alcătuite din iarbă fină totŭ de către indigenĭ se puteau asemena în măiestria lucrăreĭ cu țesăturile nóstre cele maĭ bune de bumbacŭ. Scaunulŭ regescŭ era unŭ capŭ d'operă de strungăriă africană. Elŭ era sculptatŭ dintr'o singură bucată massivă de lemnŭ de arbore de bumbacŭ. Afară de acestea maĭ erau cescĭ, pahare, talere și blide lucrate din lemnŭ în chipulŭ celŭ maĭ minunatŭ. Dobele așezate în șirŭ afară te făceau sĕ presupuĭ, după modulŭ cum erau lucrate, ce larmă trebuiau sĕ facă, când aveau sĕ fiă întrebuințate la signalele de rĕsboiŭ."

După-ce 'șĭ luà norocŭ bunŭ dela Rumanika în chipulŭ celŭ maĭ prietenescŭ, se îndreptà călĕtorulŭ nostru în 26 Martie din nou spre miadă-di. Drumulŭ ducea maĭ ântâiŭ prin țĕrile Uhimba și Usui. In acésta din urmă domnia o mare fómete. Lucrurile de mâncare nu se puteau căpĕta decâtŭ cu prețurĭ de totŭ marĭ, și astfelŭ stofele și sîrma luĭ Stanley scădeau în modulŭ celŭ maĭ simțitorŭ. In cele din urmă călĕtorulŭ nostru se vĕdù silitŭ a părăsi direcțiunea luată și a apuca deocamdată spre sudŭ-ostŭ. Caravana făcea în fiecare di marșurĭ cu multŭ maĭ marĭ decâtŭ maĭ 'nainte, ca astfelŭ sĕ scape din ținuturile chinuite de fómete.

Ostenelele acestea prea marĭ pricinuiră mórtea unuia din cei mai iubițĭ soțĭ de drumŭ ai lui Stanley, care'lŭ însoțise dela plecarea sa din Europa și care-i făcuse multe serviciĭ însemnate. Credinciosulŭ „Bull", singurulŭ câne ce-ĭ mai rĕmăsese călĕtorului nostru, de vre-o câte-va dile însoția numai cu mare greutate caravana. In sfêrșitŭ, neputêndu-se târì mai departe, elŭ rĕmase mortŭ în mijloculŭ drumului.

Stanley dice despre acestŭ soțŭ credinciosŭ și folositorŭ următórele cuvinte:

„Bietulŭ câne! Câte serviciĭ mĭ-a făcutŭ elŭ mie. Cine se bucura mai tare ca elŭ, când audia pușca troscănindŭ prin desișurile pădurilorŭ! Cu câtă plăcere întâmpina elŭ orĭ ce succesŭ vênĕtorescŭ alŭ stăpânului sĕŭ, încuragiându-lŭ pe acesta cu lătratulŭ sĕu atâtŭ de vioiŭ! Câtŭ alergase elŭ prin pădurĭ, prin șesurĭ arse de sóre și prin șirurile de munțĭ! Cu câtă cutezanță se arunca prin giungle, prin locurĭ băltóse și prin torente de apă! In nopțile cele întunecóse glasulŭ sĕu depărta din jurulŭ taberei cuprinse de ostenélă animalele sĕlbatice și pe ómeniĭ cei rĕĭ. Elŭ rĕspundea cu curagiŭ la lătratulŭ neplăcutŭ alŭ mâncăcióselorŭ hiene, și leopardulŭ setosŭ de sânge nu'lŭ înspăimênta. Sĕlbaticii rĕmâneau uimițĭ vĕdêndu'lŭ atâtŭ de istețŭ și de cutezătorŭ, și nu arare-orĭ aceia, carĭ voiau sĕ atace caravana, se înspăimêntară și fură luațĭ pe fugă de neprețuitulŭ „Bull". — Și acum trebue sĕ te perdŭ, iubitulŭ meu tovarășŭ!... Odihnesce în pace de multele obosеlĭ, ce le-ai suferitŭ pentru mine!... Sórtea ta a fostŭ asemenea cu a celorlalțĭ soțĭ ai tĕi!"

(Va urma.

Cursulŭ la bursa de Viena

26 din Maiŭ st. n. 1886

Rentă de aurŭ 4%	105 45
Rentă de hârtiă 5%	94 90
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	153.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	100.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	128 75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	118.—
Bonurĭ rurale ungare	105.30
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.30
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	105.30
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.30
Bonurĭ rurale transilvane	105 30
Bonurĭ croato-slavone	105.20
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119 50
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	124.60
Renta de hârtiă austriacă	85.20
Renta de arg. austr.	85.40
Renta de aurŭ austr.	117.20
Losurile din 1860	138 60
Acţiunile băncei austro-ungare	869 —
Act. băncei de creditŭ ung.	289.50
Act. băncei de creditŭ austr.	283.60
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.95
Napoleon-d'orĭ	10.03
Mărcĭ 100 împ. germ.	62 05
Londra 10 Livres sterlinge	126.75

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 13 Maiŭ st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	90½	91½
Renta rom. amort. (5%)	94½	95½
» convert. (6%)	86—	87—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	31—	33—
Credit fonc. rural (7%)	104—	105—
» „ „ (5%)	87—	88—
» » urban (7%)	99½	100½
» » » (6%)	91—	92—
» » » (5%)	82—	82½
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	14 60	14.70
Bancnote austriace contra aurŭ	2.01—	2.03

Cursulu pieței Brașovu

din 27 Maiŭ st. n. 1886.

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescĭ	8.66	8.69
Argint românesc	8.60	8.65
Napoleon-d'orĭ	9.98	10.02
Lire turcescĭ	11.27	11.30
Imperialĭ	10.26	10.29
Galbenĭ	5.90	5.94
Scrisurile fonc. »Albina«	100.—	101.—
Ruble Rusescĭ	123.—	124.—
Discontulŭ	7—10 % pe anŭ.	

Avisŭ d-lorŭ abonaţi!

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe fâşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS."*

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	7.45	—
Predealŭ	—	—	12.50	—
	—	—	1.09	—
Timişŭ	—	—	1.40	—
Braşovŭ	—	—	2.27	—
	6.22	—	2.55	—
Feldióra	7.01	—	3.38	—
Apatia	7.33	—	4.17	—
Agostonfalva	8.01	—	4.47	—
Homorodŭ	8.45	—	5.42	—
Haşfaleu	10.10	—	7.37	—
Sighişóra	10.29	—	8.01	—
	10.39	—	8.21	—
Elisabetopole	11.19	—	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	—	9 43	—
Copsa mică	12.12	—	10.02 10.30	—
Micăsasa	12.56	—	10.50	—
Blaşiu	1.30	—	11.29	—
Crăciunelŭ	1.45	—	11.47	—
Teiuşŭ	2.11	—	11.35	—
Aiudŭ	2.55	—	1.04	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	1.30	—
Uióra	3.24	—	1.39	—
Cucerdea	3.31	—	2.07	—
Ghirişŭ	4.09	—	3 08	—
Apahida	5.36	—	5.08	—
Cluşiu	5.56	—	5 35	—
	6.16	—	—	8.00
Nedeşdu	6.37	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.53	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.08	—	—	9.34
Stana	7 34	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.55	—	—	11.04
Ciucia	8.35	—	—	12 17
Bucia	8.53	—	—	12.47
Bratca	9.12	—	—	1.21
Rév	9.31	—	—	2.05
Mező-Telegd	10 06	—	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.25	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.35	—	—	3.55
Oradia-mare	10.41	—	—	4.06
	10.51	—	10.37	—
P. Ladány	12.37	—	1.45	—
Szolnok	2.58	—	5.34	8.22
Buda-pesta	6.00	—	10.05	10.30
Viena	—	—	10.50	—
	3.00	8.50	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	—	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	-
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mező-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	--
Cluşiu	10.01	—	5.05	6.43	--
	10 26	—	—	7.03	—
Apahida	10.52	—	—	7.26	—
Ghiriş	12.37	—	—	8.51	—
Cucerdea	1.36	—	—	9.31	—
	1.48	—	—	9.43	—
Uióra	1.57	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	2.06	—	—	9.58	—
Aiudŭ	2.46	—	—	10.24	—
Teiuşŭ	3.01	—	—	10.44	--
Crăciunelŭ	3.45	—	—	11.28	- -
Blaşŭ	4.06	—	—	11.44	—
Micăsasa	4.45	—	—	12.18	—
Copşa mică	5.05	—	—	12.36	--
Mediaşŭ	—	—	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	—	--	1.56	6.40
Sigişóra	—	—	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	—	—	3.02	8.01
Homorod	—	—	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	—	—	5.30	11.02
Apatia	—	—	—	6.03	11.37
Feldióra	—	—	—	6.35	12.14
Braşovŭ	—	—	—	7.14	1.09
	—	—	—	—	1.50
Timişŭ	—	—	—	—	2.48
Predealŭ	—	—	—	—	3.23
	—	—	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	—	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok	2.39	—	4 53
	3.16	—	5.10
Budapesta	6.50	—	8.16
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	—	—
Budapesta	8.05	—	8.00
Szolnok	11.02	—	11.40
	11.12	—	12.00
Aradŭ	3.37	—	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bĕrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.34	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12.05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	—	8.18
Aradulŭ nou	6.23	—	8.32
Németh-Ságh	6.48	—	8.51
Vinga	7.19	—	9.07
Orczifalva	7.38	—	9.20
Merczifalva	7.56	—	9.32
Timişóra	8.42	—	10.09

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	—	11.50	2.23
Streiu	—	12.27	3.00
Haţegŭ	—	1.19	3.49
Pui	—	2.10	4.40
Crivadia	—	2.57	5.28
Baniţa	—	3.35	6.07
Petroşenĭ	—	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.02	—	5.00
Merczifalva	6.40	—	5.50
Orczifalva	6.52	—	6.07
Vinga	—	—	6.32
Németh-Ságh	—	—	6.53
Aradulŭ nou	—	—	7.24
Aradŭ	—	—	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9.33	—
Baniţa	7.27	10.14	—
Crivadia	8.06	10.54	—
Pui	8.50	11.37	—
Haţegŭ	9.31	12.17	—
Streiu	10.16	12.58	—
Simeria	10.53	1.35	—

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.